

Aan
de gemeenteraad

Datum 8 juni 2021
Zaaknummer 2021-0075114
Betreft Ontwerp gebied rond Hans Petri kunstwerk

Vergadering van

Portefeuillehouder: Maarten Burggraaf
Begrotingsprogramma Bouwend en Bereikbaar Dordrecht
Pijler Fysieke Leefomgeving
Kernteam/Opgave: Opgaven - Bouwende Stad
Auteur: Martine Collewijn-Wijers
E-mail: mj.collewijn-wijers@dordrecht.nl
Verantwoordelijke: Bart van Wijk
Openbaar: Ja

Raadsinformatiebrief

Wat is de aanleiding om deze informatie kenbaar te maken?

Nu de ontwikkeling van Amstelwijck steeds meer vorm krijgt, wordt ook de vraag wat er gebeuren gaat met het Hans Petri Fontein kunstwerk vaker gesteld. Raadsleden, bewoners, maar ook ABB als ontwikkelaar van het voormalige ziekenhuisterrein vragen om duidelijkheid hoe het gebied rondom het kunstwerk eruit gaat zien. De gemeente hecht veel waarde aan een kwalitatief hoogwaardig gebied dat Wielwijck, de Dordtse Hout en Amstelwijck met elkaar verbindt. Een goede entree van de toekomstige wijk, met een duidelijke band met het verleden van de plek. En van het kunstwerk. Om dit te bereiken is inmiddels een ontwerpteam gevormd en worden de eerste ideeën uitgewerkt en besproken met belanghebbenden, experts en geïnteresseerden.

Wat is de te delen informatie?

De Hans Petri fontein bij Amstelwijck is al lange tijd buiten werking. De oorspronkelijke fontein herstellen is duur in gebruik (energie gebruik en onderhoud) en het is onzeker of of het daadwerkelijk gaat werken. De inschatting nu is dat met een nieuwe invulling van de objecten, het totale kunstwerk, inclusief de fonteinen, een goede nieuwe functie kan krijgen en dat hierbij de oorspronkelijke gedachte gecombineerd kan worden met een moderne interpretatie van het kunstwerk. Deze richting gaan wij nu verder uitwerken. Na inspraak en participatie zullen wij de raad over het eindontwerp informeren en een kredietaanvraag voorleggen. In de kadernota is de gemeentelijke bijdrage in de totale geschatte kosten welke boven de grex bijdrage uitkomen, als reservering voorgesteld.

De Hans Petri fontein is onderdeel van een groter kunstlandschap dat Hans Petri in 1973 in opdracht van het Refaja ziekenhuis oplevert. Petri kreeg de opdracht om op het voorterrein van het ziekenhuis, middels het gebruik van kunst, een overgang te creëren naar het nabij gelegen park. Het resultaat van deze opdracht was een Fonteinlandschap bestaande uit keien, heuvels en zuilen. Daarbij besloot Petri om een centrale rol voor water weg te leggen in het kunstwerk om zo het Christelijke ziekenhuis te symboliseren. In de Bijbel gaat van water namelijk een heilzame en reinigende werking uit, in het ziekenhuis worden patiënten 'gereinigd' van hun kwalen. Uit de documentatie van het kunstwerk blijkt tegelijkertijd dat de achterliggende gedachte van het

ontwerp wordt gevormd door de behoefte om natuur terug te brengen in een verstenende omgeving (nieuwbouw). Dit verklaart het gebruik van natuurlijke materialen, waaronder gras, rietpollen en andere beplanting, in Petri's ontwerp.

Nieuwe functie, nieuwe omgeving in relatie tot het kunstwerk

Landschapskunst komt tot stand vanuit een bepaalde context. De context van het Hans Petri kunstwerk toen het ontworpen en gerealiseerd is, was een hele andere dan nu en zeker anders dan het gebied dat de komende jaren gaat ontstaan. De komst van De Dordtse Hout, de ontwikkelingen in Wielwijk, het Wielwijk Park, de komst van de moskee, de sloop van het ziekenhuis en de bouw van Amstelwijck zorgen voor een totaal ander landschap rondom het kunstwerk. Uit de documentatie van Hans Petri zelf blijkt dat de relatie met het ziekenhuis zeer belangrijk was. Het oorspronkelijk aanwezige water bijvoorbeeld, had een duidelijke relatie met het ziekenhuis. Nu het ziekenhuis niet langer meer onderdeel van de context van het kunstlandschap vormt is, mede in overleg met en op basis van studies van het Dordrechts Museum, het logischer om te kijken naar andere gedachten die ten grondslag lagen aan het ontwerp zoals:

- Het kunstwerk was bedoeld als tegenhanger van de verstening/bebouwing van het omringende landschap;
- Introductie van natuur in het gebied;
- Het welbevinden van de mens;
- Het kunstlandschap als overgang tussen het verkeer en het nabij gelegen park.

Deze oorspronkelijke uitgangspunten van het kunstwerk kunnen de leidraad vormen voor verdere ontwikkeling/transformatie van het landschap, zonder daarbij de betekenis van het kunstwerk te verliezen.

Eerste ontwerp ideeën

Om het gebied rondom het kunstwerk en de fontein een goede nieuwe functie te geven als Amstelwijck straks gerealiseerd is en ook de ideeën over de Laan van Londen en het Wielwijk Park zijn uitgevoerd, is voorzichtig begonnen met schetsen. In eerste instantie vooral vanuit de gedachte om het oppervlaktewater uit Amstelwijck aan te sluiten op de Oostkil, om groen toe te voegen, wandelen en fietsen aantrekkelijk te maken en om het gebied in te richten op een manier die past bij de woonwijk die ernaast wordt gerealiseerd.

Na aanvullend overleg met een vertegenwoordiging van de Dordtse Hout, de Moskee en het Dordts Museum zal het ontwerp verder uitgewerkt worden. Hierbij zijn wat betreft de fontein meerdere opties mogelijk. Zo kan het kunstwerk als object blijven staan, maar zonder werkende fontein. Ook kunnen mogelijk met nieuwe techniek toch weer nieuwe waterelementen worden toegevoegd. Deze en andere elementen kunnen een functie krijgen als bijvoorbeeld een speelplek voor kinderen.

Kunstwerk behouden, maar zonder de verouderde techniek van de fonteinen

Met de veranderde omgeving ligt het voor de hand, mede ingegeven door de studie van het Dordrechts Museum, om ook het kunstwerk mee te laten veranderen. Daarnaast wordt dan ook een aantal risico's stevig beperkt. Er is ongeveer 20 jaar geleden bewust door het ziekenhuis gekozen om te stoppen met het laten werken van de fontein vanwege de hoge kosten die hieraan verbonden waren. Inmiddels heeft de bestaande techniek dus al die tijd niet gefunctioneerd. In 2019 is een inschatting gemaakt van de kosten om het kunstwerk weer in ere te herstellen (incl. werkende fonteinen). Ook is destijds een inschatting gemaakt voor wat betreft de jaarlijks benodigde middelen (energie en onderhoud). Inmiddels is ook duidelijk dat het zeer twijfelachtig is of de fonteinen daadwerkelijk te repareren zijn. Het interne leidingwerk in de zuilen is kapot. Het zal na herstel en dus na de gemaakte kosten pas echt blijken of de fontein goed werkt. Qua eenmalige kosten is er naar verwachting geen verschil in investering. Ook het kunstwerk opknappen (los van de fonteinen) en het op nieuwe moderne manieren toevoegen van water elementen, etc. kost geld. Het verschil zit hem in de jaarlijks terugkerende kosten van het beheer en onderhoud van de verouderde techniek en de onderzoekskosten die nodig zijn om te zien of reparatie überhaupt technisch mogelijk is.

Met de kennis van nu zijn er twee opties voor wat betreft het herstel van het kunstwerk:

	Met oude techniek	Zonder oude techniek
--	--------------------------	-----------------------------

Enmalige investering	Minimaal € 250.000, puur voor herstel van het oude kunstwerk. Hierbij is de oude techniek de grootste kostenpost	Naar verwachting ook €250.000 euro voor herstel van het kunstwerk, het toevoegen van nieuwe moderne elementen en technieken, etc.
Jaarlijkse kosten beheer, onderhoud en energie	€ 30.000	Afhankelijk van de gekozen oplossing, maar naar verwachting aanzienlijk lager
Aanvullend onderzoek	€ 50.000	-

Kansen en risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Onzekerheid oude techniek. • Hoge jaarlijks terugkerende kosten. • Beperkt de kansen om er een gebied van te maken dat echt door toekomstige en huidige bewoners gebruikt gaat worden als ontmoetingsplek. 	<ul style="list-style-type: none"> • Een nieuwe interpretatie van het kunstwerk biedt kansen om het beter in te passen in de nieuwe omgeving. • Nieuwe en betrouwbaardere technieken. • Makkelijker te beheren en onderhouden.
---------------------------	--	---

Gezien al het voorgaande lijkt het een stevig risico te proberen de oorspronkelijke fontein te herstellen. Het is duur, het is onzeker of het daadwerkelijk goed gaat werken en de oude techniek vraagt jaarlijks veel energie en onderhoud. De inschatting nu is dat met een nieuwe invulling van de objecten, het totale kunstwerk, inclusief de fontein, een goede nieuwe functie kan krijgen en dat hierbij de oorspronkelijke gedachte gecombineerd kan worden met een moderne interpretatie van het kunstwerk. De komende periode gaan we hierover verder in gesprek met het Museum en met specialisten op dit gebied.

De Hans Petri fontein bij Amstelwijck is al lange tijd buiten werking. De oorspronkelijke fontein herstellen is duur in gebruik (energie gebruik en onderhoud) en het is onzeker of of het daadwerkelijk gaat werken. De inschatting nu is dat met een nieuwe invulling van de objecten, het totale kunstwerk, inclusief de fontein, een goede nieuwe functie kan krijgen en dat hierbij de oorspronkelijke gedachte gecombineerd kan worden met een moderne interpretatie van het kunstwerk. Deze richting gaan wij nu verder uitwerken. Na inspraak en participatie zullen wij de raad over het eindontwerp informeren en een kredietaanvraag voorleggen. In de kadernota is de gemeentelijke bijdrage in de totale geschatte kosten welke boven de grex bijdrage uitkomen, als reservering voorgesteld.

Hoe verder na deze raadsinformatiebrief?

Stap 1: ideeën bespreken met Dordts Museum, ABB, Moskee en bewoners (juni, juli)

Stap 2: maken VO (juni- juli)

Stap 3: Organiseren inspraak en participatie (juli)

Stap 4: door IBD een raming laten maken (augustus / september)

Stap 5: uitwerken DO (oktober – december)

Welke kosten zijn verbonden aan het proces?

Nadat het VO is geraamd zal de financiering definitief worden georganiseerd. Een eerdere inschatting op basis van vierkante meters en een eerder gemaakt raming voor herstel van de Hans Petri Fontein komen gezamenlijk uit op een totale investering van ongeveer € 1.200.000,-. Een deel van de investeringen komt van de ontwikkelaar van het Refajaterrein, ook zal een deel van de inrichting die specifiek te maken heeft met Amstelwijck vanuit de grondexploitatie worden gedekt.

Ook zal de komende tijd gezocht worden naar aanvullende middelen vanuit beheer of andere budgetten. Het restant, met daarbij in ieder geval het herstel van het kunstwerk, wordt gedekt uit eigen middelen van de gemeente. De inschatting nu is dat dit om een kwart van de totale investering gaat en dus een eenmalig bedrag van € 300.000,- zal zijn.

Het college van Burgemeester en Wethouders

secretaris

burgemeester